

תמונת מצב, ומחשבות על תכנון גד"ש לעונת 2025

אריה בוסק

מה השתנה ומה בתוקף מאז

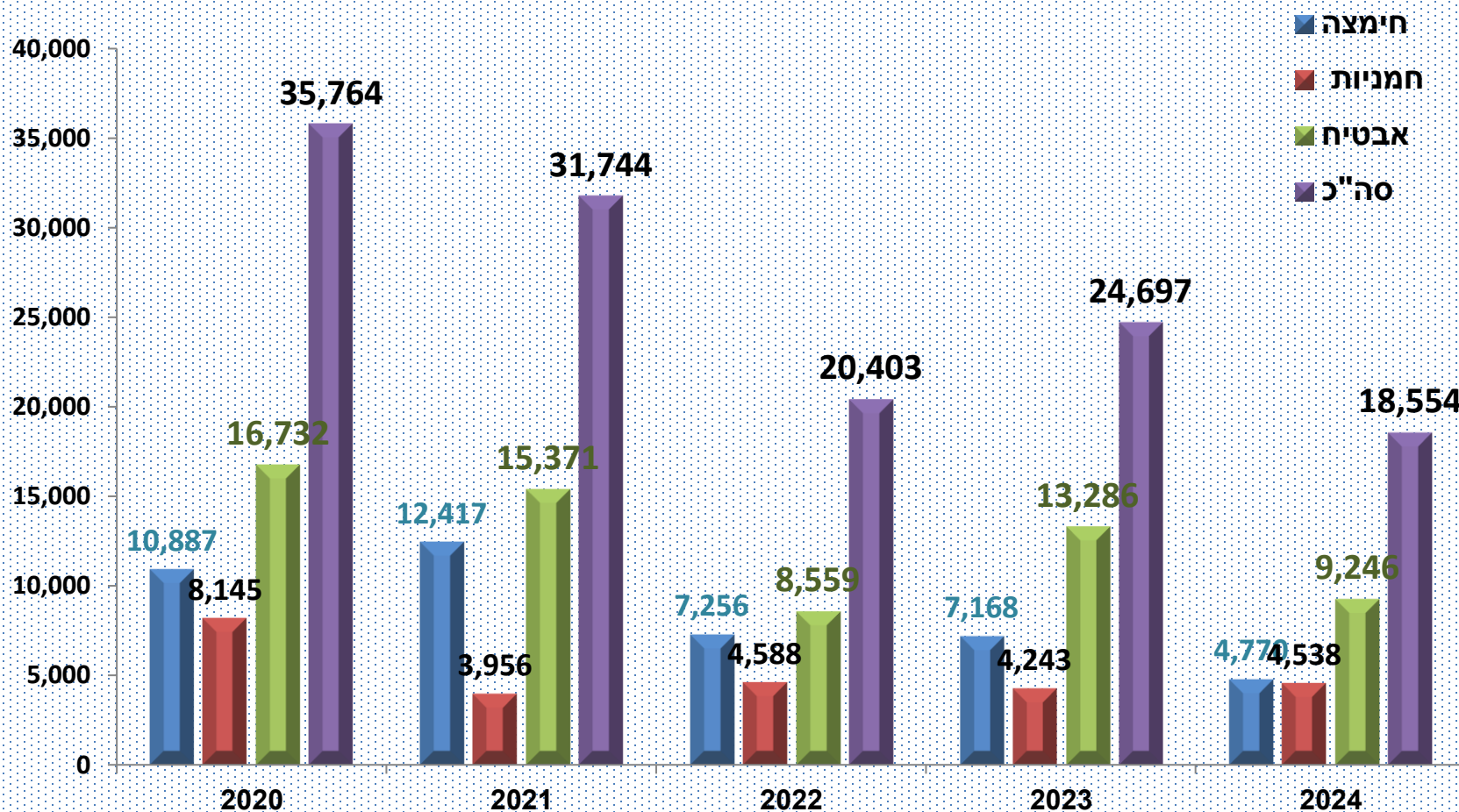
**כנס מגדלים לקראת שילוח 14 לאוגוסט
2024**

א- מגדלי דרום - תמונת מצב הגד"ש בשטחי שלחין

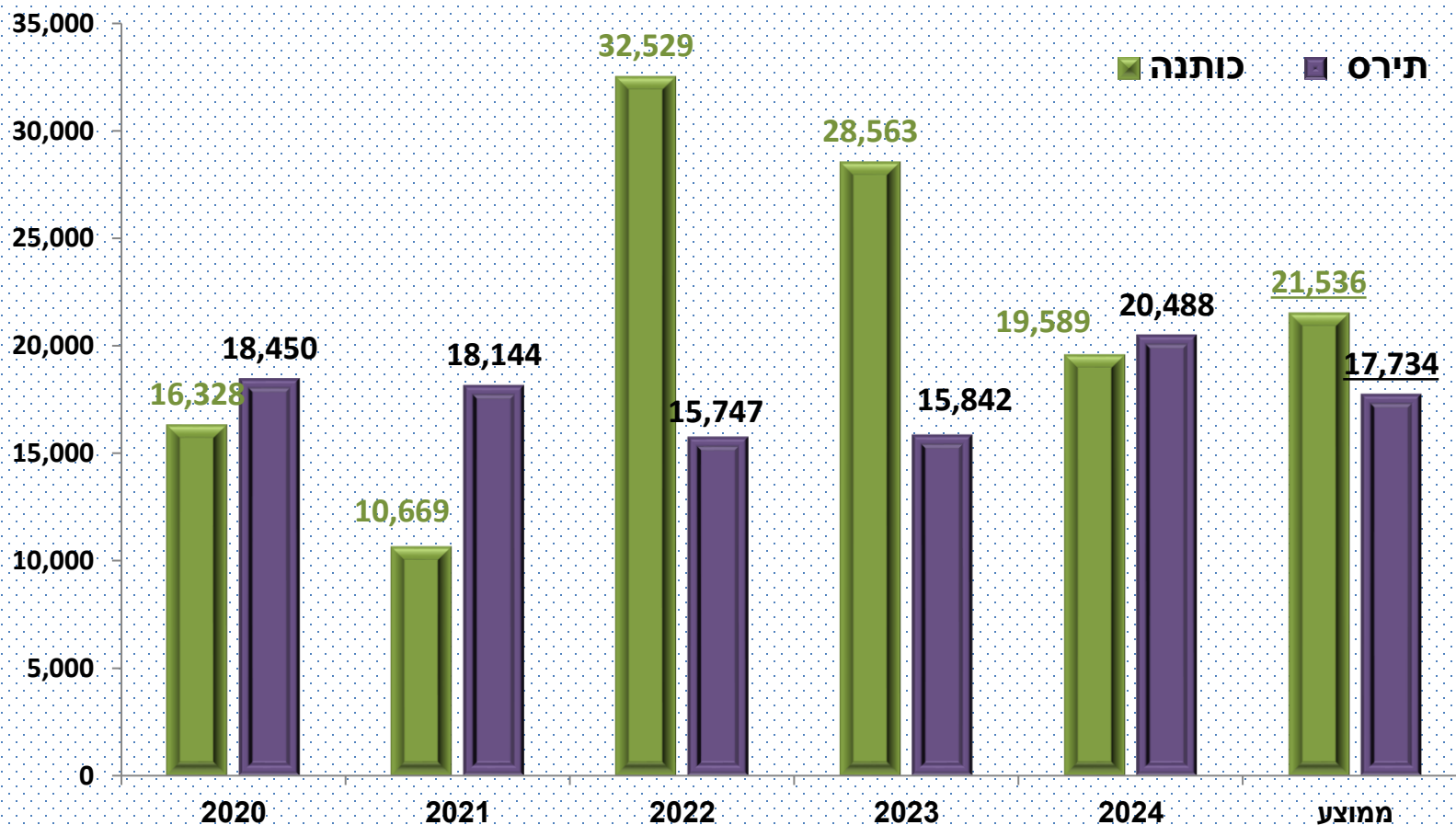
היקף השטח שתפסו הגידולים השונים במשבצות השלחין - מגדלי הדרום

גידולים בשטחי שלחין	שטח הגידולים 2024	ממוצע 5 שנתי לגידול בשטחי שלחין (דונם)	ממוצע 5 שנתי לגידול מושקה (דונם)	אחוז הגידול מכלל השטח המושקה
כותנה	19,589	21,536	22,022	32.8
תירס	20,488	17,734	17,046	25.4
חימצה	4,770	8,500	9,432	14.0
חמניות	4,538	5,094	5,233	7.8
אבטיח	9,246	12,639	13,487	20.1
חיטה תח' אומדן	29,842	31,799		
סה"כ		97,302	67,220	100

מגמת השנוי בהיקף השטח של חימצה חמניות ואבטיח (מנת השקיה מתונה) ב 5 השנים האחרונות

מגמת השנוי בהיקף השטח של כותנה ותירס (מנת השקייה מלאה) ב 5 השנים האחרונות

היקף השטחים המושקים בשנתיים האחרונות

גידולים בהשקייה	2023	2024	ממוצע	שטח הגידול כ % מהשטח המושקה
כותנה	28,563	19,589	24,076	37.7
תירס	15,842	20,488	18,165	28.4
חימצה	7,168	4,770	5,969	9.3
חמניות	4,243	4,538	4,391	6.9
אבטיח	13,286	9,246	11,266	17.6
סה"כ	69,102	58,631	63,867	100.0

היקף השטחים המושקים והשימוש במים לפי גידולים בשנתיים האחרונות

גידולים בהשקיה	2023	2024	ממוצע	שטח הגידול כ % מהשטח המושקה	אומדן מנת מים "מ"ק/ד" (מים)	אומדן שימוש במים בממוצע גידולי -2023-24	אחוז מסך המים
כותנה	28,563	19,589	24,076	37.7	580	13,964,080	<u>49.6</u>
תירס	15,842	20,488	18,165	28.4	520	9,445,800	<u>33.5</u>
חימצה	7,168	4,770	5,969	9.3	220	1,313,180	4.7
חמניות	4,243	4,538	4,391	6.9	270	1,185,435	4.2
אבטיח	13,286	9,246	11,266	17.6	200	2,253,200	8.0
סה"כ	69,102	58,631	63,867	100.0		28,161,695	100.0

בחירת הרכב גידולים לעונה הקרובה מושגים ומתודולוגיה

היקף השטח וקובעי המחיר לגידולים השונים

היקף הגידול האפשרי	היכן נקבע מחיר התוצרת ?	אחוז הגידול מכלל השטח המושקה	ממוצע 5 שנתי לגידול מושקה (דונם)	אחוז הגידול מהשטח המושקה	ממוצע 5 שנתי לגידול בשטחי שלחין (דונם)	גדולים בשטחי שלחין
לא מוגבל	בורסה ושווקים בחו"ל	32.8	22,022	22.1	21,536	כותנה
צרכים משתנים בשוק המקומי	סוחרים ומרכזי מזון שוק מקומי	25.4	17,046	18.2	17,734	תירס
צרכים משתנים בשוק המקומי	סוחרים ומרכזי מזון שוק מקומי	14.0	9,432	8.7	8,500	חימצה
צרכים משתנים בשוק המקומי	סוחרים ומרכזי מזון שוק מקומי	7.8	5,233	5.2	5,094	חמניות
צרכים משתנים בשוק המקומי	סוחרים ומרכזי מזון שוק מקומי	20.1	13,487	13.0	12,639	אבטיח
לא מוגבל	בורסה ושווקים בחו"ל			32.7	31,799	חיטה תח' אומדן
		100	67,220	100.0	97,302	סה"כ

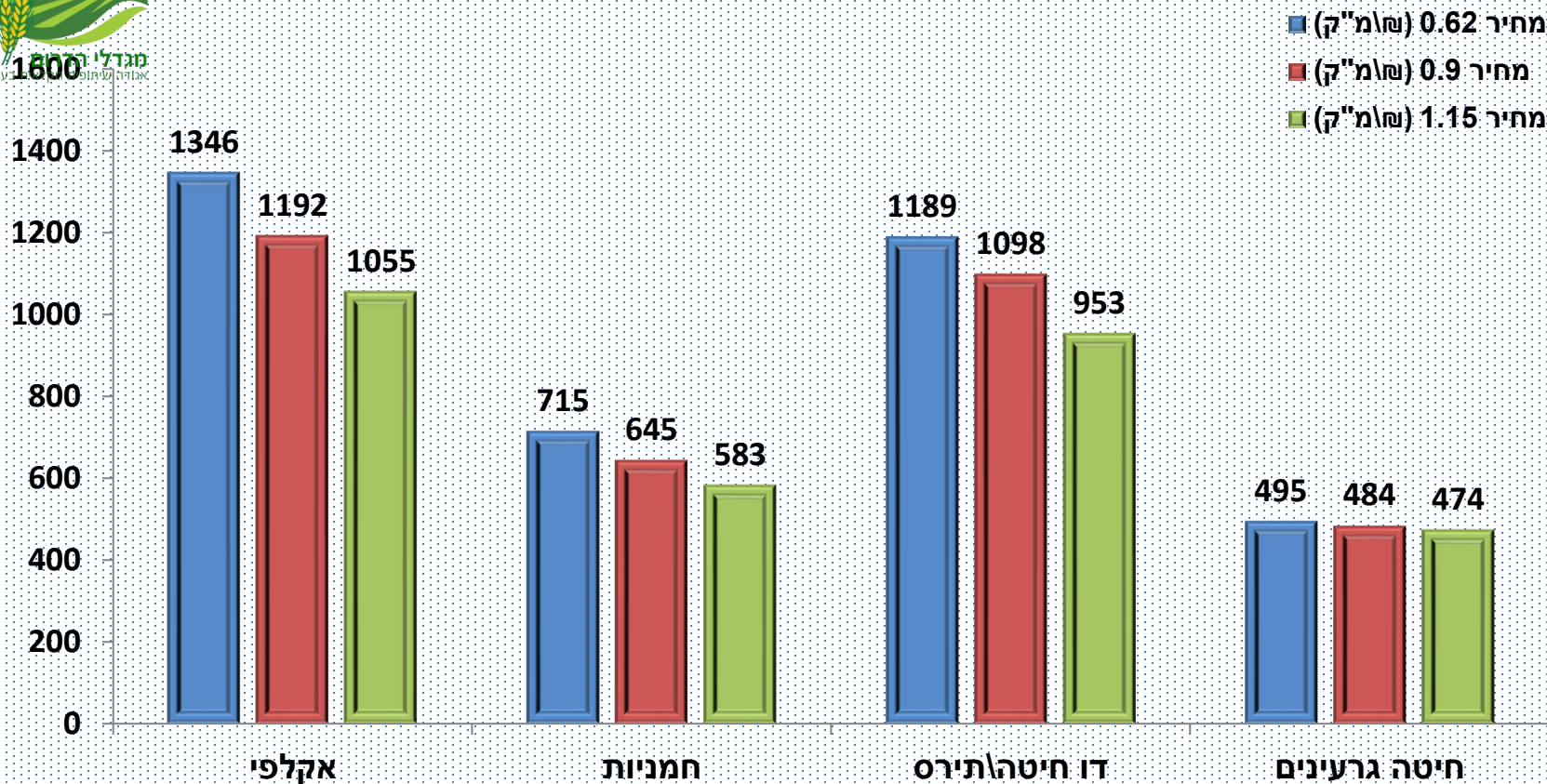
הדגמת חישוב עודף ברוטו בגידולים שונים, תכנון בסתיו, לפני מספר שנים, לעונה הבאה

גידול	אקלפי	פימה	חמניות	תירס פופקורן	צרוף חיטה ותירס תחמיץ	חיטה גרעינים שלחין
יבול ממוצע 5 שנים	600	540	250	760	1000/1800	630
ערך סיבים לד' בש"ח	2727	2833				
מחיר גרעינים (קש)	1.55	1.25	5	2.55		1.2
ערך גרעינים לדונם בש"ח	493	358				756
תוספת קש (ש"ד')						130
מחיר 1 ק"ג גולמי בש"ח	5.37	5.91				
פדיון לדונם בש"ח	3,220	3,190	1,250	1,938	2,230	886
משתנות ללא מים	1,533	1,563	380	580	663	350
כמות מ"קד'	550	620	250	380	580	40
מחיר 1 מ"ק	0.9	0.9	0.9	0.9	0.9	0.9
עלות מים	495	558	225	342	522	36
סך הוצאות משתנות	2,028	2,121	605	922	1,132	386
עודף ברוטו לד'	<u>1,192</u>	<u>1,069</u>	<u>645</u>	<u>1,016</u>	<u>1,098</u>	<u>500</u>

**הרכב הגידולים שהציע התכנון הקווי אז, על פי תנאי המשק:
יבולים, מים- כמות ומחיר, מחזור גידולים ומגבלות שוק מקומי.**

גידול	אחוז מהשטח
אקלפי	52
תירס לסוגיו	32
חיטה	16

תזכורת להשפעת מחירי המים על העודף ברוטו, מותנה בכמות המים הנדרשת לגידול

מחשבות ל 2025 ומעבר - א'

- ניתן לאמוד שצמצום שטחי הכותנה הצפוי יוריד את מחיר התירס והחיטה לתחמיץ ב 2025.
הבקוש לתחמיץ לא יגדל, לכן סביר שתחול עליה בשטח החיטה לגרעינים במשבצת השלחין.
- במבט מספר שנים קדימה, יתכנו מס' גורמים שעשויים להשפיע על יצור המספוא בארץ וביניהם:
 - הריבוי הטבעי יגדיל ביקוש לחלב ומוצריו.
 - מגמות בריאותיות מביאות להקטנת הצריכה. בארה"ב צריכת החלב לנפש ירדה ב 50 % בעשורים האחרונים.
 - פתיחת השוק המקומי ליבוא צפויה להקטין את היצור. באירופה מוצרי חלב זולים בעשרות אחוזים.

מחשבות ל 2025 ומעבר ב'

- לכותנה תרומה ישירה משמעותית לרווחיות הגד"ש המושקה באזור, וזאת יש להזכיר על רקע הקושי בשיווק הפימה בשנתיים האחרונות.
- לכותנה גם השפעה עקיפה לייצוב מחירים בשוק המקומי כמו של: תירס, חמניות....
- הענף נשען על תשתית המנפטות והבטחת קיומן הוא תנאי לגידול כותנה בארץ.
- יש מקום, על רקע קשיי הכותנה לבחון את האפשרויות להוזלת עלויות בעונה הבאה.

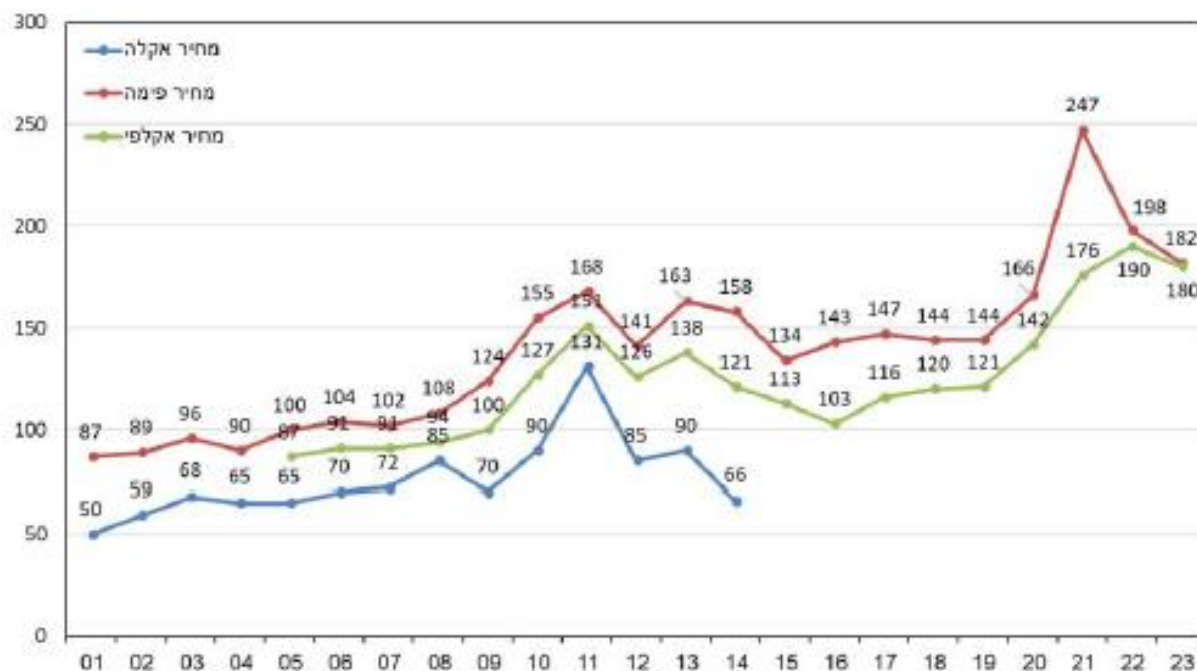

ומבט ל 2025- הרי לשם כך התכנסנו

הדגמה לפי מספר משקים

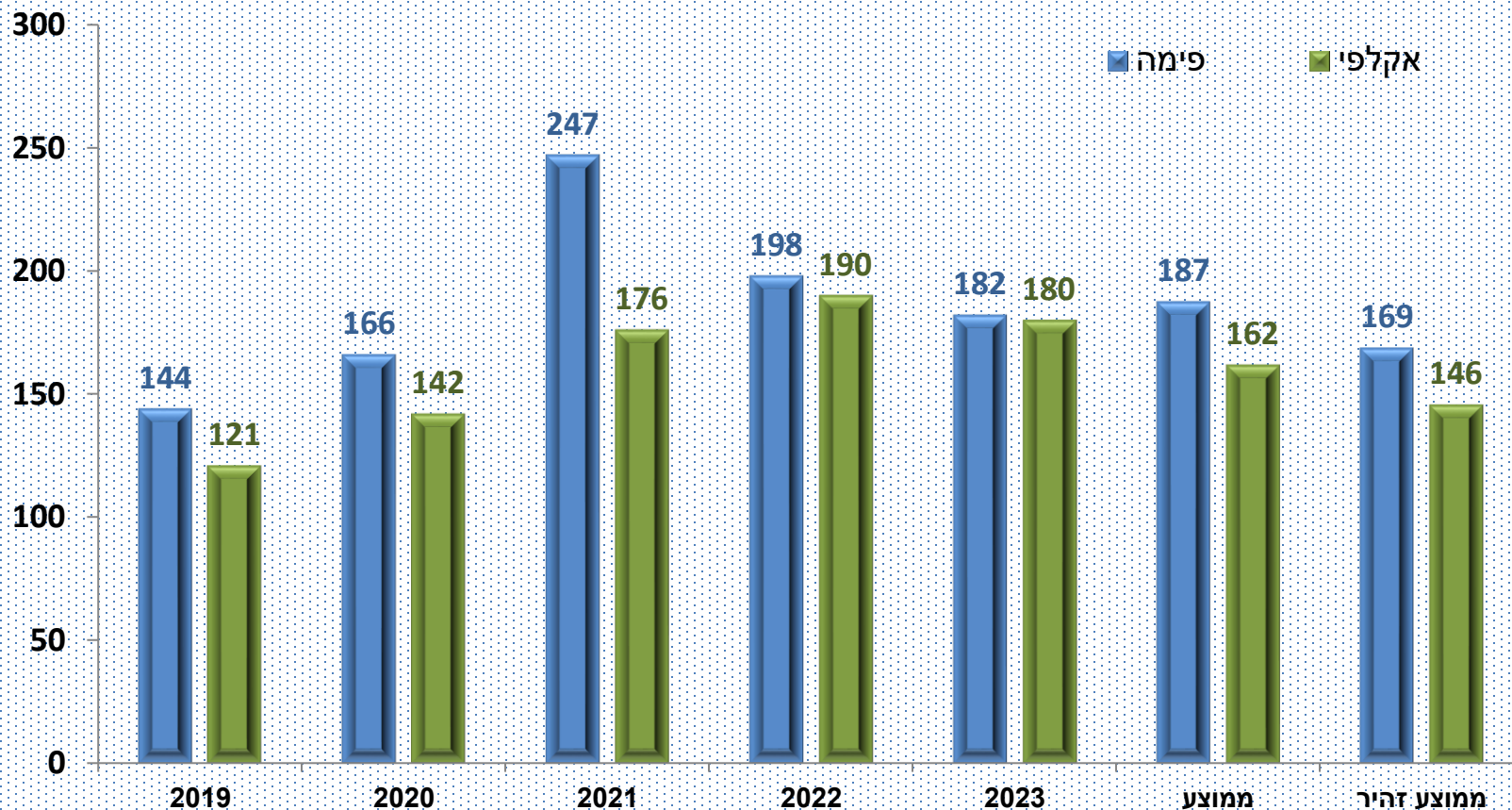
**על כל משק החובה לבדוק ולהציב את
הנתונים המאפיינים אותו**

סנט/ליברה

**מחירי כותנה
ישראלית למגדל –
סנט לליברה,
במחירים שוטפים –
לפני גבייה לקרן
צבירה**

מחירי כותנה ישראלית למגדל

חישוב ההכנסה הצפויה ב 2025 במחירי סיבים שונים

כותנת פימה	כותנת אקלפי	כותנת פימה	כותנת אקלפי	
1.61	1.4	1.4	1.3	סיבים \$\text{פאונד}
3.7	3.7	3.7	3.7	שער הדולר
540	620	540	620	יבול גולמי
0.333	0.333	0.333	0.333	אחוז סיבים
179.82	206.46	179.82	206.46	יבול סיבים (ק"ג/ד')
2356.6	2352.8	2049.2	2184.8	הכנסות סיבים (ש"ד')
0.54	0.53	0.54	0.53	אחוז גרעינים
291.6	328.6	291.6	328.6	יבול גרעינים (ק"ג/ד')
1.25	1.25	1.25	1.25	מחיר גרעינים (ש"ק"ג)
364.5	410.75	364.5	410.75	הכנסות גרעינים (ש"ח/ד')
2,648	2,681	2,341	2,513	סך הכנסות (ש"ד')
4.90	4.32	4.33	4.05	מחיר ממוצע ל 1 ק"ג גולמי

אומדן עודף ברוטו בכותנה לעונת 2025

גידול	אקלפי	פימה	אקלפי	פימה
מחיר לפי:	אומדן מועצה	אומדן מועצה	ממוצע ר"ש פחות 14 אחוז	ממוצע ר"ש פחות 14 אחוז
יבול (ק"ג/ד')	630	552	630	552
מחיר לק"ג	4.05	4.33	4.32	4.9
הכנסות	2,552	2,390	2,722	2,705
מחיר סיבים	1.3	1.4	1.4	1.61
הוצאות משתנות ללא מים (ש/ד')	1759	1775.6	1759	1775.6
כמות מים (מ"ק/ד')	550	620	550	620
מחיר מים (ש/ח"ד')	0.62	0.62	0.62	0.62
עלות מים (ש/ד')	341	384.4	341	384.4
סך הוצאות משתנות (ש/ד')	2100	2160	2100	2160
עודף ברוטו (ש/ד')	452	230	622	545

ועכשיו כמובן הגענו לדו-קרב

השוואת כותנה לתירס תחמיץ לעונת 2025

יבול ממוצע 2 משקים ובהנחות לגבי המחיר

גידול	אקלפי	אקלפי	תירס כרב שחור א	תירס כרב שחור ב	תירס כרב שחור ג	חיטה לגרעינים בכרב שחור
מחיר לפי:	אומדן מועצה	ממוצע ר"ש פחות 14 אחוז	מחיר השנה	ירידה 10 %	ירידה 20 %	מחיר ר"ש לק"ג כולל קש נלווה
יבול (ק"ג/ד')	630	630	2100	2100	2100	650
מחיר לק"ג	4.05	4.32	0.95	0.855	0.76	1.24
הכנסות	2,552	2,722	1,995	1,796	1,596	806
מחיר סיבים	1.3	1.4				
הוצאות משתנות ללא מים (ש/ד')	1759	1759	822	822	822	300
כמות מים (מ"ק/ד')	550	550	400	400	400	40
מחיר מים (ש/ח'ד')	0.62	0.62	0.62	0.62	0.62	0.62
עלות מים (ש/ד')	341	341	248	248	248	24.8
סך הוצאות משתנות (ש/ד')	2100	2100	1070	1070	1070	340
עודף ברוטו (ש/ד')	452	622	925	726	526	466

כן, גם אצלנו לא פשוט (בקטנה), אם נחשוב ונתכן במבט לקרוב ולרחוק, משוכנע שנצליח

משהו מחז"ל, חומר למחשבה, לא המלצה

- שְׁנֵה ר' שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי: מִשָּׁל לְבָנֵי אָדָם, שְׁהִיוּ
נְתוּנִים בְּסָפִינָה.
- נָטַל אֶחָד מֵהֶם מִקֵּדֶם וְהִתְחִיל קוֹדֵם תַּחְתִּיו.
- אָמְרוּ לוֹ חֲבֵרָיו: לָמָּה אַתָּה עוֹשֶׂה כֹּךָ?
- אָמַר לָהֶם: מָה אֲכַפֵּת לָכֶם, לֹא תַחְתִּי אֲנִי קוֹדֵם?
- אָמְרוּ לוֹ: מִפְּנֵי שֶׁהַמַּיִם עוֹלִין וּמְצִיפִין עָלֵינוּ אֶת
הַסָּפִינָה.

תכנון הגידולים לעונה הקרובה

המתודולוגיה **D**

בחירת הגידולים והיקף השטח לגידול שיביאו, באילוצי המשק, למקסימום עודף ברוטו	הכנסות	
הנדרשות בגידולים שנבחרו	הוצאות משתנות	פחות
כלומר מקסימום הרווח הישיר האפשרי מהגידולים	מקסימום עודף ברוטו	תוצאה
אותן הוצאות בהן חייב המשק בכל מקרה, בלי תלות בהרכב הגידולים שבחר	הוצאות קבועות	פחות
הרווחיות המירבית האפשרית בהינתן אמצעי היצור ותנאי השוק המקומי העומדים בפני הענף	מקסימום רווחיות לענף	תוצאה

הוצאות משתנות, אותן ההוצאות שנוספו לענף בגין ההחלטה לבחור בגידול מסוים, בהיקף מסוים **ד**

- זרעים
- קוטלי עשבים, חרקים ומחלות
- מים
- דשן
- חריש
- ריסוס כימיקלים
- עבודת צוות

תרגיל א 3 מיון ההוצאות למשתנות וקבועות 7

משתנות	קבועות		סעיף	עלות
245	54		מיכון עצמי	298
96			מיכון קבלני	96
52			זרעי כותנה	52
110	269		מים	380
39			אחזקת רשת השקייה חלפים	39
	65		עבודת השקייה	65
285			דשנים וחומרי הדברה	285
51			מועצת הכותנה	51
173			נפוט פימה	173
	14		דמי חכירה	14
	37		ארנונה לשטח שלחין	37
35			כלליות תפעול	35
31			ריבית להון חוזר	31
	112		עבודה בענף	112
	66		כלליות: משרד רכב וכו'	66
	160		החזר הון מיכון	160
	117		החזר הון טיפטוף	117
1116	894	2010	סה"כ	2010